

Asia: VN/16344/2020

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen

Lausunnonantajan lausunto

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset luotonantajille

Arviomuistiossa mainittuun tapaan luotonhakijan maksuhäiriömerkintöjen tarkistaminen on luottokelpoisuuden arvioinnin perusedellytys. Muistiossa kuvataan asianmukaisesti täydentäviä ja vaihtoehtoisia arviointitietoja. Ne eivät kuitenkaan täysin korvaa maksuhäiriömerkintää, koska näiden tietojen hankkiminen ja niiden paikkansapitävyyden varmistaminen on vaikeampaa kuin maksuhäiriömerkinnän.

FA yhtyy muistiossa esitettyihin näkemyksiin siitä, että maksuhäiriömerkintöjen keston lyhentäminen vaikeuttaa luottoriskin arviointia ja saattaa vaikeuttaa myös joidenkin sinänsä maksukykyisten asiakkaiden luotonsaantia.

Positiivisen luottotietorekisterin tullessa käyttöön luotonhakijan kulloisistakin sitoumuksista pitäisi olla saatavilla tietoa nykyistä kattavammin. Koska suoritettuakin velkaa koskeva maksuhäiriömerkintä ennustaa osaltaan tulevia maksuvaikeuksia, ei positiivinen luottotietorekisterikään tee maksuhäiriömerkintää tarpeettomaksi luottokelpoisuuden arvioinnissa. Luottokelpoisuuden arvioinnissa sekä positiiviselle että negatiiviselle luottotiedolle on käyttöä. Positiivisen luottotietorekisterin sisällön yksityiskohdat eivät ole vielä selvillä, mikä vaikeuttaa rekisteristä saatavan hyödyn etukäteisarviointia.

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset maksuhäiriömerkinnän saaneiden henkilöiden/kuluttajien asemaan

Kuten muistiossa todetaan, maksuhäiriömerkinnän nykyistä nopeampi poistaminen auttaisi ensi vaiheessa vain pienekköä osaa kaikista niistä henkilöistä, joilla merkintä tällä hetkellä on. Merkinnän aiheuttaneiden talousvaikeuksien tilapäisyyden arviointi on vaikeaa.

Maksuhäiriömerkinnällä on merkitystä myös ylivelkaantumisen torjunnassa, sillä luotonsaanti yleensä päättyy viimeistään merkinnän saamiseen. Velkaantumisen katkaiseminen on lähes aina kuluttajan taloudellisen tilanteen tasapainoon saamiseksi välttämätöntä, ja tietyn ajan säilyvä maksuhäiriömerkintä ehkäisee ennalta velan maksamista uudella velalla.

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset yritysrahoitukseen

Yrityksen omistajien maksuhäiriömerkintöjen rooli luottopäätöstä tehdessä on suurin pienillä yrityksillä, joissa omistajan työpanos on merkittävä. Näiden yritysten osalta korvaavien maksukäyttäytymistä koskevien tietojen hankkimiseen liittyy samanlaisia ongelmia kuin kuluttajaluottoja myönnettäessä. Jos oikeushenkilöiden ottamia luottoja ei sisällytetä positiiviseen luottotietorekisteriin, sieltä saatavat tiedot eivät myöskään korvaa maksuhäiriömerkintöjä tältä osin. Sama pätee muistiossa mainitulla tavalla myös saatavavakuudelliseen rahoitukseen.

Suurempien yritysten kohdalla rahoitustavat ovat vaihtelevampia ja luottoehdot yksilöllisempiä, eikä maksuhäiriömerkintöjen keston lyhentäminen ole keskeisin keino auttaa tällaisia vaikeuksiin joutuneita yrityksiä. Tällaisten yritysten rahoitustarve on tyypillisesti euromääräisesti suurempi kuin pienyritysten, ja maksuhäiriömerkinnän merkitys riippuu paljon sen syntysyistä ja yrityksen nykytilanteesta.

Onko maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä muita kuin arviomuistiossa käsiteltyjä vaikutuksia?

Lyhentämisen keskeiset vaikutukset on kuvattu muistiossa tiiviisti, mutta kattavasti.

Millaisia vaikutuksia olisi eduskunnan lausumassa edellytetyllä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä?

Säilytysaikojen kestoja tulisi arvioida uudelleen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönoton yhteydessä, eikä niitä pitäisi lyhentää ennen sitä.

Maksuhäiriömerkintöjen lyhentäminen ei auta ylivelkaantumisen ennaltaehkäisyssä eikä erityisen tehokkaasti myöskään jo syntyneiden ylivelkaantumisongelmien hoidossa. Se voi kärjistä tilannetta erityisesti, jos sitä koskeva sääntelymuutos tulee voimaan ennen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönottoa.

Osa velallisista saa kannusteen maksaa velkaa uudella luotolla, jolloin ongelmat ehtivät kasaantua.

Pelkkä merkintöjen keston lyhentäminen ilman korvaavia ja täydentäviä, helppokäyttöisiä tietolähteitä vaikeuttaa luotonantoa sekä lyhentämisen ja positiivisen luottotietorekisterin käyttöönoton välisenä aikana että sen jälkeen.

Rekisteritietojen keston lyhentäminen lisäisi manuaalisten prosessien tarvetta luotonannossa ja lisäisi mahdollisesti myös arvonalennuksia ja luottotappioita. Näitä muutoksia jouduttaisiin ehkä kompensoimaan nostamalla luottojen hintoja.

Jos luotonantajat joutuvat turvautumaan luottoriskin arvioinnissa vaikeampiin menetelmiin, voi luotonanto hidastua erityisesti uusille asiakkaille. Nämä ongelmat eivät korjaudu välittömästi positiivisen luottotietorekisterin käyttöön tullessa, vaan eri tilanteiden selvittäminen vie aikaa.

Kaikkiin maksuhäiriömerkintöihin ei tulisi soveltaa samaa säilytysaikaa, vaan merkinnän kestoa voisi porrastaa sen syyn mukaan, kuten voimassa olevassa lainsäädännössäkin tehdään.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Laitila Antti
Finanssialan Keskusliitto